

Sjodalen

Sommerekskursjon
26. juni – 1. juli 2022

Magne i lia ovenfor Bessheim.
(Foto: Åse Halvorsen)

Telemark Botaniske Forening

TBF i Sjodalen 2022.

Innledning ved: Bjørn Erik Halvorsen.

Det ble gjort forsøk på å arrangere sommerekursjon både i 2020 og 2021. Den gangen var det øyene syd for Sjælland og Fyn i Danmark vi tok sikte på med overnattingssted i Vordingborg. Begge disse årene måtte planleggingen avbrytes på grunn av koronaen. I 2022 valgte styret derfor å legge sommerekursjonen til Norge. I 2019 hadde vi sommerturen til Sunnhordland, så derfor var det naturlig å satse på fjellet når det nå, 3 år senere, skulle settes opp en ny tur. Valget falt på Sjodalen, ved foten av Jotunheimen.

Øystein hadde vært en del i disse traktene og kunne vise til innholdsrik fjellflora i området. Han foreslo Bessheim fjellstue som overnattingssted. Øivind fikk i oppgave å ta kontakt med hotellet med sikte på en tur dit i uke 28. Han støtte på problemer med å få tak i tilstrekkelig antall rom. I uke 26 var det ikke noen kapasitetsproblemer, slik at denne uka ble valgt. 20 personer meldte seg på turen.

Bessheim fjellstue.
(Foto: Åse Halvorsen)

Vi var godt fornøyd med Bessheim fjellstue. Personellet var hyggelig og maten var fantastisk. Vi ble tilbudt et eget fellesrom i kjelleren, men vi kunne alternativt benytte en av stuene i bygget. Disse stuene var svært trivelige, så det ble aldri noe tema å sitte i fellesrommet. Det var ikke noe problem med at vi la ut planter på bordene til informasjon og gjettekonkurranse. Utenfor kunne vi gå i innholdsrik flora langs øvre Sjodalsvatn og i lia ovenfor.

Høsten 2021 og vinteren og våren 2022 hadde vært svært tørr. I tiden før vi ankom kom det mye nedbør samtidig med snøsmeltingen. Dette førte til at elver og bekker ble fulle av vann. Disse vannmengdene resulterte i at noen av de planlagte stoppene langs Sjoa ikke var gjennomførbare. Dette ustadige været fortsatte de to første hele dagene av turen. De to siste hele dagene fikk vi to flotte sommerdager.

Øystein hadde en del kjennskap til området fra før. I tillegg gjorde han søk i Artsobservasjoner for å få opp forslag til dagsutflukter. Han kontaktet også Anders Breili som hadde god kjennskap til området. Anders ga oss gode tips om steder vi kunne besøke. Vi fikk oppleve mye fin fjellflora disse dagene. En av godbitene som vi håpet på å finne var reinstarr *Carex arctogena*. Kanskje var vi for tidlig på stedet, kanskje var tørkeperioden ugunstig. Vi var på jakt etter dette halvgraset flere steder, men det ble dessverre aldri funnet.

Søndag 26. juni, ankomstdag.

Deltakerne ankom i løpet av ettermiddagen. Noen rakk en vandring nær hotellet før middag. Etter middag samlet vi oss i en av stuene. Det ble orientert litt om planene for de neste dagene.

Mandag 27. juni, Leirungen og lia ved Bessheim.

Referent: Christian Kortner.

På dag 1 for ukesturene pleier vi ikke kjøre langt siden mange har kjørt langt dagen før. I år var dette ikke noe problem, ingen av dagsturene medførte lang kjøring fra utgangspunktet. Til turmålet for dagen var det kanskje 3-4 kilometer. Turmålet var Leirungen, litt sør for Gjende. Turmålet var valgt fordi det var meldt nedbør denne dagen og her går det en grusvei innover et stykke så man slapp å gå i vått gras og våte busker hvis man ikke absolutt ville. Det var også prospekter på at dette kunne være et rikt og spennende område.

Vi trang ikke gå langt før arter som bleikmyrklegg *Pedicularis lapponica* og gullmyrklegg *Pedicularis oederi* dukket opp sammen med «gode» arter som norsk vintergrønn *Pyrola norvegica*, fjellfrøstjerne *Thalictrum alpinum*, mogop *Pulsatilla vernalis* (avblomstret), svarttopp *Bartsia alpina*, setermjelt *Astragalus alpinus* og reinmjelt *Oxytropis lapponica*. Korallrot *Corallorhiza trifida* ble sett, men det som kanskje var mest spesielt for mange var stor myrfiol *Viola epipsila*. Behåringen under bladene var det viktigste kjennetegnet når vi sjekket denne nærmere.

Dessverre regnet det bare mer og mer og når vi nådde enden av veien var det mange som ikke hadde lyst til å gå på våte og glatte stier videre. Det ble derfor vendereis tilbake til bilene og Bessheim. Etter å ha slappet av litt og spist lunsj ville de fleste gå fra Bessheim og oppover i lia ovenfor. Nå hadde også regnet gitt seg og det viste seg å være et godt valg. Lia ovenfor Bessheim er usedvanlig rik og med mye spennende å se.

Gulmjelt *Astragalus frigidus*.
(Foto: Bjørn Erik Halvorsen)

Noen steder var det mengder av brudespore *Gymnadenia conopsea* og fjellhvitkurle *Pseudorchis straminea*. Av nevnbare arter kan vi ta med reinrose *Dryas octopetala*, gulsildre *Saxifraga aizoides*, nattfiol *Platanthera bifolia*, hårstarr *Carex capillaris*, svartstarr *Carex atrata*, rødsildre *Saxifraga oppositifolia*, bergveronika *Veronica fruticans*, mogop *Pulsatilla vernalis* (til og med i blomst!), bleikmyrklegg *Pedicularis lapponica*, gullmyrklegg *Pedicularis oederi* og flotte eksemplarer av gulmjelt *Astragalus frigidus*. Det ble litt spredt

uorden oppover lia men alle fikk se det meste som var her. Når det etter et par timer begynte å regne igjen avsluttet de fleste botaniseringen og gikk ned til Bessheim for å tørke klær og muligens en vederkvegende dusj. Artslister for dagen er lagt inn på artsobs. Det er ikke slik at absolutt alt ble notert men listen ble ganske lang allikevel.

Som en liten fotnote kan nevnes at undertegnede et par dager senere og i langt bedre vær sjekket opp noen registreringer av reinstarr *Carex arctogena* fra veien inn ved Leirungen. 3 registreringer ble gått opp, dessverre uten at noe som engang lignet på reinstarr ble funnet. Så det ble bom.

Tirsdag 28. juni, Hindseter og Postfuru.

Referent: Øivind Kortner.

Tirsdag 28/6 gikk turen først til Hindseter ca. et kvarters kjøretur fra Bessheim. Været var kanskje ikke det beste, men det var i alle fall oppholdsvær. Lavt skydekke så det var heller ikke så mye å se av fjelltoppene omkring. Vi stoppet rett før Hindseter på en lokalitet der det skulle være mye marinøkler og det fant vi også, både fjellmarinøkkel *Botrychium boreale* som vi fant flere eksemplarer av og vanlig marinøkkel *Botrychium lunaria* med ett eksemplar.

Videre fant vi kattedot *Antennaria dioica*, harerug *Bistorta vivipara*, avblomstret mogop *Pulsatilla vernalis*, bakkestjerne *Erigeron acer acer*, fjellbakkestjerne *Erigeron borealis*, fjellfrøstjerne *Thalictrum alpinum*, fjelltjæreblom *Viscaria alpina*, tettegrass *Pinguicula vulgaris*, setermjelt *Astragalus alpinus*, tyrihjelms *Aconitum lycoctonum septentrionale*, blåklokke *Campanula rotundifolia rotundifolia*, brearve *Cerastium cerastoides*, perlevintergrønn *Pyrola mino* og karve *Carum carvi*. Av starr, gras og siv fant vi bråtestarr *Carex pilulifera*, gulaks *Anthoxanthum odoratum*, smyle *Avenella flexuosa*, engfrytle *Luzula multiflora multiflor* og seterfrytle *Luzula multiflora frigida*.

Vi fant også noen lav, grå og gul reinlav *Cladonia rangiferina* og *Cladonia arbuscula*, islandslav *Cetraria islandica* og einerlav *Vulpicida juniperinus*. Et par sopper ble det også, beitesjampinjong *Agaricus campestris* og gjødselringsopp *Panaeolus semiovatus*.

En av bilene startet på tilbaketuren litt før de andre for å sjekke Sjoa ved Huldrestigen. Elva var så stor at det ville bli vanskelig å komme over bruene. Dermed kunne man avskrive dette dagsturmålet denne uka. (Avsnitt tilføyd av Bjørn Erik Halvorsen).

På tilbakeveien tok vi et stopp mellom nedre og øvre Sjodalsvatn. Vi tok av fra hovedveien på et sted det sto Postfuru på et skilt. Her fant vi flere eksemplarer av olavsstake *Moneses uniflora*, bleikmyrklekk *Pedicularis lapponica*, svarttopp

Bartsia alpina, legevintergrønn *Pyrola rotundifolia rotundifolia*, flere avblomstra mogop, korallrot *Corallorhiza trifida*, engsnelle *Equisetum pratense*, bjønnbrodd *Tofieldia pusilla*, skogstjerne *Trientalis europaea*, tiriltunge *Lotus corniculatus*, fjellarve *Cerastium alpinum*, flekkmure *Potentilla crantzii*, blålyng *Phyllodoce caerulea* og safranlav *Solorina crocea*. Vi fant også flere eksemplarer av gjødselringsopp *Panaeolus semiovatus* på et for arten typisk voksested.

Gjødselringsopp *Panaeolus semiovatus*.
(Foto: Øivind Kortner)

Etter hvert ble nistepakken spist og noen gikk helt inn for å beundre fossen mellom de to vannene.

Onsdag 29. juni, Besstrondfjellet.

Referent: Bjørn Erik Halvorsen.

Dette ble en fin dag. Sol, men likevel en behagelig temperatur for botanisering. Denne dagen var i sin helhet avsatt til å vandre i Besstrondfjellet.

Vi kjørte til Besstrond sæter og parkerte bilene ved Sjodalstugu (970 moh.). Vi gikk opp forbi de gamle bygningene. Det ble tidlig registrert flekkmure *Potentilla crantzii* og setermjelt *Astragalus alpinus*. Vi fant fram til den kjente lokaliteten av gåsefot *Asperugo procumbens* på forsiden av en av de gamle bygningene. Gåsefot dekket her flere kvadratmeter. Kåre fant også hornløvetann *Taraxacum cornutum* som var kjent fra stedet.

I området rundt de øvre husene ble det rapportert snauveronika *Veronica serpyllifolia*, marinøkkel *Botrychium lunaria*, bergskrinneblom *Arabis hirsuta*, myrtevier *Salix myrsinites* og fjellbjørk x dvergbjørk *Betula pubescens czerepanovii x nana*.

Lodnebergknapp *Sedum villosum*.
(Foto: Christian Kortner)

Vi fulgte stien på skrå vestover oppover mot Besstronfjellet. Vi gikk forbi lodnebergknapp *Sedum villosum*, rundbelg *Anthyllis vulneraria*, bergveronika *Veronica fruticans*, fjellbakkestjerne *Erigeron borealis*, svarttopp *Bartsia alpina*, brudespore *Gymnadenia conopsea*, bjønnbrodd *Tofieldia pusilla*, fjellnøkleblom *Primula scandinavica*, gulsildre *Saxifraga aizoides*, reinrose *Dryas octopetala*, hårstarr *Carex capillaris* og blankstarr *Carex saxatilis*. Høyere oppover i lia dukket fjellsmelle *Silene acaulis*, snøsildre *Micranthes nivalis*, grannarve *Minuartia stricta*, legevintergrønn *Pyrola rotundifolia*, myrtistel *Cirsium palustre*, svartstarr *Carex atrata*, fjellstarr *Carex norvegica* og tuesildre *Saxifraga cespitosa* opp.

På ca. 1050 moh. kom nye observasjoner. Det var tettegras *Pinguicula vulgaris*, tiriltunge *Lotus corniculatus*, mogop *Pulsatilla vernalis*, rødsildre *Saxifraga oppositifolia*, tvebostarr *Carex dioica*, trillingsiv *Juncus triglumis*, fjelltistel *Saussurea alpina*, grønnkurle *Dactylorhiza viridis*, grønnstarr *Carex demissa*,

rosenrot *Rhodiola rosea*, mer marinøkkel *Botrychium lunaria* og fokklav *Ophioparma ventosa*.

På 1175 moh. brukte vi en del tid på en sydøstvendt fjellskrent. Vi fant fjellveronika *Veronica alpina*, fjellfiol *Viola biflora*, gullmyrklegg *Pedicularis oederi*, blålyng *Phyllodoce caerulea*, trefingerurt *Sibbaldia procumbens*, sotstarr *Carex atrofusca*, grannsildre *Micranthes tenuis*, aksfrytle *Luzula spicata*, fjellsyre *Oxyria digyna* og tuearve *Minuartia biflora*.

På oversiden av skrenten tok de feste av oss matpause. Etter maten valgte noen å gå videre til den nærmeste toppen. De kunne rapportere om bleikmyrklegg *Pedicularis lapponica*, moselyng *Harrimanella hypnoides*, greplyng *Kalmia procumbens*, fjelljamne *Diphasiastrum alpinum*, tvillingsiv *Juncus biglumis* og fjellkattfot *Antennaria alpina*. Noen valgte å botanisere i det høydedraget der de hadde hatt matpausa. Det ble funnet stivstarr *Carex bigelowii*, hvitlyng *Andromeda polifolia*, småtranebær *Oxycoccus microcarpus*, issoleie *Ranunculus glacialis*, korallrot *Corallorhiza trifida*, gulmjelt *Astragalus frigidus* og fjelllusegras *Huperzia appressa*.

Bleikmyrklegg *Pedicularis lapponica*.
(Foto: Christian Kortner)

Etter hvert kom turdeltakerne ned til bilene igjen. Noen spanderte på seg en is på Sjodalstugu før kursen ble satt tilbake mot Bessheim.

Torsdag 30. juni, lia ovenfor Bessheim og Bessvatnet.

Referent: Øystein Nilsen.

Vi startet kl. 10.00 fra hotellet med kurs for Bessvatnet - drøyt 400 høydemeter ovenfor Bessheim fjellstue. Været var usedvanlig flott - omtrent skyfri himmel og ideell temperatur for den ganske så strabasiose turen som lå foran oss.

Nedre del av stien fra Bessheim fjellstue hadde vi saumfart allerede første dagen under oppholdet, og turen gikk nå uten særlige stopp før vi kom opp i ukjent terreng. Etter de første 100 høydemeter kom vi inn på en T-merket sti som ble fulgt videre oppover. Stien gikk for en stor del langs elva Bessa. Stor vannføring i elva gav mange spektakulære fossefall og stryk som innbød til fotografering.

I beltet med fjellbjørk og vier langs nedre del av stien sto det flere steder grupper med brudespore *Gymnadenia conopsea*. Her sto også en og annen korallrot *Corallorhiza trifida* og nattfiol *Platanthera bifolia*. Fjellhvitkurle *Pseudorchis staminea* opptrådte ganske ofte. Siste representant for orkidefamilien som vi fant denne dagen var grønnkurle *Dactylorhiza viridis* - men denne dukket først opp på myrområde ovenfor vierbeltet.

Under vegs noterte vi oss ulike starrarter som tranestarr *Carex adelostoma*, fjellstarr *Carex norvegica*, sotstarr *Carex atrofusca*, blankstarr *Carex saxatilis*, og svartstarr *Carex atrata*. Av sivfamilien noterte vi kastanjesiv *Juncus castaneus*, trillingsiv *Juncus triglumis* og rabbesiv *Juncus trifidus*. Hele vegen sto frytler av ulike slag men som ikke ble viet særlig oppmerksomhet på denne turen. Heller ikke brukte vi mye tid på grasarter annet enn at vi merket oss enghavre *Avenula pratensis* langs stiens nederste deler, mens sauesvingel *Festuca ovina*, og fjellrapp *Poa alpina* synes være dominerende representanter for grasfamilien i øverste del.

Av vier notere vi myrtevier *Salix myrsinites*, grønnvier *Salix phylicifolia*, ullvier *Salix lanata* og svartvier *Salix myrsinifolia*. Setermjelt *Astragalus alpinus* var valig særlig nederste del av stien. Det samme gjaldt også den nå rødlista reinmjelt *Oxytropis lapponica* (NT), og gulmjelt *Astragalus frigidus*. Sistnevnte opptrådte i uvanlig store mengder dette året.

På turen noterte vi også disse arterne: Svarttopp *Bartsia alpina*, setersmårve *Sagina saginoides*, teiebær *Rubus saxatilis*, fugletelg *Gymnocarpium dryopteris*, stor og liten marimjelle *Melampyrum pratense* og *Melampyrum sylvaticum*,

fjelltjæreblom *Viscaria alpina*, gullmyrklegg *Pedicularis oederi*, bleimyrklegg *Pedicularis lapponica*, fjellfiol *Viola biflora*, engfiol *Viola canina*, fjellfrøstjerne *Thalictrum alpinum*, taggbregne *Polystichum lonchitis*, fjellveronika *Veronica alpina*, bergveronika *Veronica fruticans*, kvann *Angelica archangelica*, gulsildre *Saxifraga aizoides*, fjellkattfot *Antennaria alpina*, trefingerurt *Sibbaldia procumbens*, flekkmure *Potentilla crantzii*, fjellbakkestjerne *Erigeron borealis*, og rosenrot *Rhodiola rosea*.

Mogop *Pulsatilla vernalis*.
(Foto: Bjørn Erik Halvorsen)

Langs elveleiet på de øverste flatere området inn mot Bessvatnet sto det flere steder flotte tuer med både isssoleie *Ranunculus glacialis* (VU), reinrose *Dryas octopetala* (NT) og med mogop *Pulsatilla vernalis* (NT), som fortsatt var i blomst. Det ble her også funnet bergrublom *Draba ruprestris*, samt bergfrue *Saxifraga cotyledon*. På flatene inn mot vannet sto mengder av fjelljamne *Diphasiastrum alpinum*, greplyng *Kalmia procumbens*, og fjellsmelle *Silene acaulis*. Et av de mer spesielle registreringer på denne turen var funn av grannsildre *Micranthes tenuis* (NT). Grannsildre har bare en registrering i Artobs fra dette området tidligere - tilbake fra 2009.

Gullmyrklegg *Pedicularis oederi* ved Bessvatnet.
(Foto: Christian Kortner)

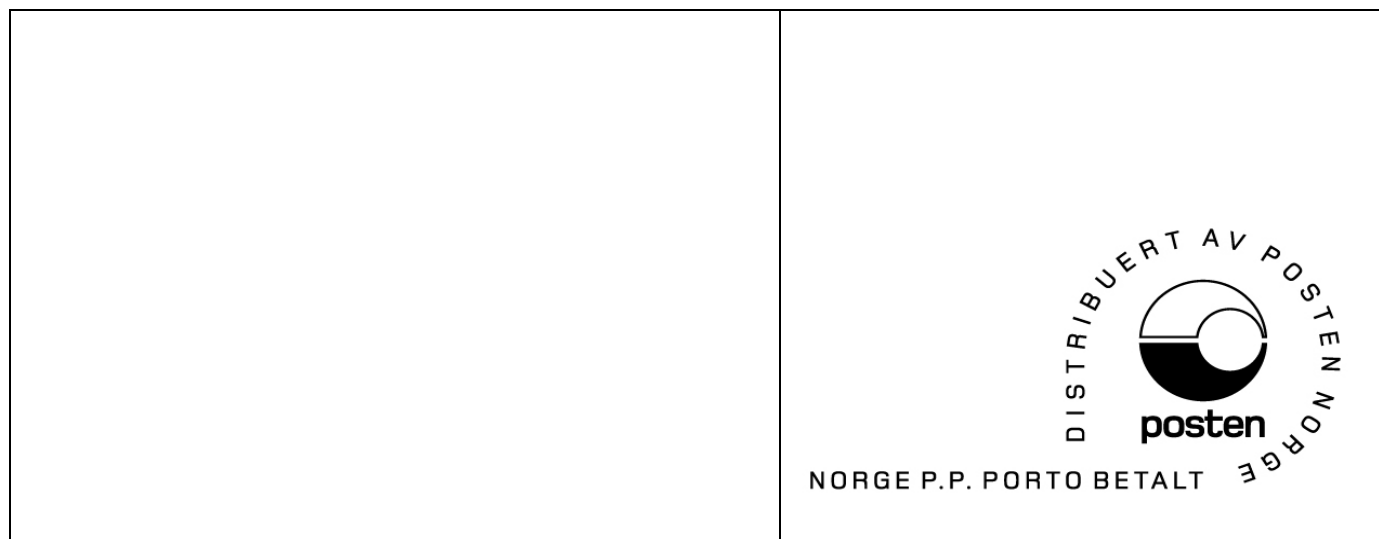
Utrolig vakkert ved Bessvatnet. Vanntemperaturen innbød ikke til bading, men noen benyttet anledningen til å avkjøle føttene. Medbragt termometer viste 12 grader i vannet innerst på grunnen. Finere rasteplass skal en lete lenge etter - med utsikt mot en rekke av Jotunheimens topper - som Besshøe med sine 2.258 ragende opp på motsatt side av vannet. Etter niste og kaffe gikk hjemturen langs samme sti.

Fredag 1. juli, Hjemreise.

Ved: Bjørn Erik Halvorsen.

Etter frokost satte turdeltakerne kursen for hjemsted eller andre ferieopplevelser. Det ustadige været var kommet tilbake. Noen fikk oppleve til dels kraftige regnbyger på turen.

Jeg vil takke alle turdeltakerne for en fin og innholdsrik uke. Dere var en fin gruppe å arrangere tur for.

Returadresse: Telemark Botaniske Forening, Postboks 25 Stridsklev, 3904 Porsgrunn

TELEMARK BOTANISKE FORENING

Stiftet 1980

Organisasjonsnummer: 989 212 621

Konto: 0530 3890647 (DNB)

Hjemmeside: <http://www.miclis.no/tbf/>

E-post: a-jhalvo@online.no

Styremedlemmer:

David Mundal	tlf. 412 29 294	
Bjørn Erik Halvorsen	tlf. 913 10 296	
Øystein Nilsen	tlf. 932 59 233	
Christian Kortner	tlf. 918 94 169	Leder turkomitéen
Åse Halvorsen	tlf. 915 95 087 / 35 50 01 35	Kasserer

1. varamedlem: Øivind Kortner tlf. 915 41 184

2. varamedlem: Anne Vinorum tlf. 35 51 41 17

Turkomitéen:

Christian Kortner, Bjørn Erik Halvorsen og David Mundal.

Listérakomitéen:

Norman Hagen: nohagmobil@gmail.com

Charlotte Bakke: c.bakke@sf-nett.no

Kristin Vigander: kristvi@gmail.com

Kåre Homble: k.homble@online.no